

सरकारी वकील तथा सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको

आचारसंहिता, २०७५

प्रस्तावना

सरकारी वकील तथा सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको पदीय वा एवं पेशागत आचरण र व्यवहार सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विकसित मान्यता तथा सिद्धान्त र विद्यमान राष्ट्रिय कानून, प्रचलन, व्यवहार तथा न्यायिक संस्कृतिका विभिन्न पक्षलाई समेटी सरकारी वकील र सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीको सेवालार्इ छिटोछरितो, स्वच्छ, निष्पक्ष, पारदर्शी एवं वस्तुनिष्ठ रूपमा सम्पादन गर्दै सेवालार्इ अझ बढी व्यावसायिक, मर्यादित, अनुशासित र विश्वासिलो बनाउन बाञ्छनीय भएकाले सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को दफा २३ को उपदफा (२) को खण्ड (ड) बमोजिम महान्यायाधिवक्ताबाट यो आचारसंहिता बनाई जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद- एक

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

१.१. यस आचारसंहिताको नाम “सरकारी वकील तथा सरकारी वकील कार्यालयका कर्मचारीहरूको आचारसंहिता, २०७५” रहेको छ ।

१.२. यो आचारसंहिता २०७५ साल पौष ३ गते देखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

२.१. “आचारसंहिता” भन्नाले सरकारी वकील तथा सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको आचार संहिता, २०७५ लाई जनाउँछ ।

२.२ “सरकारी वकील” भन्नाले महान्यायाधिवक्ता, नायब महान्यायाधिवक्ता, सहन्यायाधिवक्ता, उपन्यायाधिवक्ता, जिल्ला न्यायाधिवक्ता, सहायक जिल्ला न्यायाधिवक्तालाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले महान्यायाधिवक्ताले सरकारी वकील भई काम गर्न तोकेको अधिकृतलाई समेत जनाउँछ ।

- २.३ “सरकारी वकील कार्यालय” भन्नाले महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, उच्च सरकारी वकील कार्यालय, विशेष सरकारी वकील कार्यालय तथा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयलाई जनाउँछ ।
- २.४ “कर्मचारी” भन्नाले सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत सबै कर्मचारीलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले सरकारी वकील कार्यालयमा कार्यरत सेवा करारका कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ ।
- २.५ “परिवारको सदस्य” भन्नाले सरकारी वकील तथा सरकारी वकीलको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीसँग बस्ने तथा निज आफैले पालनपोषण गर्नुपर्ने पति, पत्नी, छोरा, अविवाहिता छोरी, धर्मपुत्र, अविवाहिता धर्मपुत्री, बाबु, आमा वा सौतेनी आमा सम्झनु पर्दछ । सो शब्दले निजको बाजे, बज्यै, सासू, ससुरा तथा एउटै निवासमा सँगै बस्ने पालन पोषण गर्नु पर्ने अन्य नातेदार र घरमा बसेको सहयोगी समेतलाई जनाउँछ ।
- २.६ “आचरण” भन्नाले सरकारी वकीलबाट पालन गर्नुपर्ने व्यवहार, बानी व्यहोरा, चालचलन वा चरित्रलाई समेत सम्झनु पर्दछ ।

३. आचारसंहिता पालना गर्नुपर्ने: ३.१ यस आचारसंहिताको पालना गर्नु प्रत्येक सरकारी वकील तथा कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

३.२ कुनै सरकारी वकील वा कर्मचारी सरकारी वकील कार्यालयमा बहाली हुनासाथ सम्बन्धित कार्यालयले यो आचारसंहिता उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद -दुई

सरकारी वकील तथा कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता

४. पदीय र पेशागत आचरण: संविधान तथा प्रचलित कानूनको अधीनमा रही सरकारी वकील तथा कर्मचारीले देहाय बमोजिम पदीय र पेशागत आचरण पालन गर्नुपर्नेछ:

४.१ नेपालको संविधान, प्रचलित नेपाल कानून, नेपाल पक्ष रहेका अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिमा भएका प्रावधानहरू र त्यसमा अन्तर्निहित मानव अधिकार, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानूनका सिद्धान्त तथा मूल्य मान्यताप्रति प्रतिबद्ध रही मानवीय मर्यादाको सम्मान र संरक्षण गर्दै आफ्नो कार्यसम्पादन गर्नुपर्दछ ।

- ४.२ संवैधानिक सर्वोच्चता, कानूनी राज्यको अवधारणा र न्यायका मान्य सिद्धान्तको पालना गर्दै आफ्नो ज्ञान, सीप र विवेकको प्रयोग गरी कार्यसम्पादन गर्नुपर्दछ ।
- ४.३ सार्वजनिक हित एवं स्वार्थ र सरकारी वकील कार्यालयको मर्यादालाई सर्वोपरि राखी आफूलाई सुम्पिएको जिम्मेवारी स्वतन्त्र, निष्पक्ष, इमान्दार र उत्तरदायी भई पूरा गर्नुपर्दछ ।
- ४.४ तोकिएको समयमा कार्यालयमा उपस्थित हुनु पर्दछ । कार्यालय समयमा आफ्नो नितान्त व्यक्तिगत कार्य गर्नु हुदैन ।
- तर, कार्यालयको काममा बाधा नपर्ने गरी विभागीय प्रमुख/कार्यालय प्रमुखको स्वीकृति लिई सार्वजनिक क्षेत्रका तालिम, प्रशिक्षण दिने वा आफ्नो पेशा वा कार्यसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै शैक्षिक वा प्राज्ञिक संस्थामा प्रशिक्षण दिन वा सहजीकरण गर्न बाधा पर्ने छैन ।
- ४.५ आफूले सम्पादन गर्नुपर्ने काम तदारुकताका साथ सम्पन्न गर्नु पर्दछ । आफूले गर्नुपर्ने काम अरूलाई पछ्याउनु हुदैन ।
- ४.६ आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै प्रभाव पार्न हुँदैन र पदीय मर्यादा विपरीत हुने गरी कुनै संस्था वा व्यक्तिसँग अवाञ्छित सम्पर्क राख्न हुँदैन ।
- ४.७ आफ्नो पद र पदीय मर्यादा कायम राखी सदैव अनुशासनमा बस्नुपर्नेछ र समाजमा विद्यमान सार्वजनिक नैतिकता र आचरण अनुकूलको व्यवहार गर्नुपर्दछ ।
- ४.८ आफ्नो पेशाप्रति सदैव मर्यादा एवं सम्मान प्रकट गर्नुपर्दछ ।
- ४.९ पेशागत नैतिकता एवं मुलुकको कानून बमोजिम सदैव पेशागत आचरण पालना गर्नु पर्दछ ।
- ४.१० पूर्व स्वीकृति नलिई विदामा बस्न हुदैन ।
- ४.११ अपराध पीडित तथा साक्षी संरक्षण, अभियुक्त र अन्य नागरिकको व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको सुरक्षा र सम्मान गर्नुपर्दछ ।
- ४.१२ सरकारी वकीलले नेपाल सरकार वादी हुने मुद्दा चलाउने वा नचलाउने निर्णय गर्दा समुचित आधार र कारण खुलाउनु पर्दछ ।
- ४.१३ आफूले सम्पादन गर्ने कार्य पीडितमैत्री एवं जनविश्वास प्राप्त बनाउनु पर्दछ । उच्च व्यावसायिक र विशेषज्ञतासहित स्वच्छ, तर्कसंगत, सद्बिबेक र न्यायोचित आधारमा कार्यसम्पादन गर्नु पर्दछ ।

- ४.१४ सरकारी वकीलले इजलास समक्ष अदालतको मर्यादा कायम हुने गरी शिष्टतापूर्वक प्रस्तुत हुनु पर्दछ । अदालतमा उपस्थित हुँदा कानून व्यवसायी, अदालतका कर्मचारी, पीडित, र अभियुक्तसँग उचित र सम्मानजनक व्यवहार गर्नुपर्दछ ।
- ४.१५ सरकारी वकीलले नेपाल सरकारको हकहित प्रतिकूल हुने गरी मुद्दामा बहस पैरबी लगायत कुनै पनि कार्य गर्नु हुँदैन । सदैव कानून र न्यायको पक्षमा बहस, पैरबी र प्रतिरक्षा गर्नु पर्दछ ।
- ४.१६ विवादका दुवै पक्ष सरकारी निकाय रहेछन् भने जसमा राज्यको बढी सरोकार र सार्वजनिक हित निहित रहेको छ सोही पक्षको तर्फबाट बहस र प्रतिरक्षा गर्नु पर्दछ ।
- ४.१७ विपक्षी बनाइएका दुई वा सो भन्दा बढी सरकारी निकायका लिखित जवाफहरूको व्यहोरा फरक फरक रहेछ भने जुन कुरामा राज्यको हित हुन्छ वा जुन कुरा न्यायोचित छ सोही पक्षमा बहस पैरबी गर्नुपर्दछ ।
- ४.१८ आफूले सम्पादन गर्नुपर्ने कुनै कार्यका सम्बन्धमा आफ्नो व्यक्तिगत वा निजी स्वार्थ गाँसिएको भएमा वा त्यस्तो विषयमा संलग्न व्यक्ति आफ्नो नातेदार भएमा वा त्यस्तो विषयमा कुनै कारोवारको सिलसिलामा निजसँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित भएमा सरकारी वकीलले सो कुराको जानकारी आफूभन्दा माथिल्लो तहको सरकारी वकीललाई गराई निर्णय वा प्रतिरक्षामा भाग लिनु हुँदैन । यस्तो जानकारी गराउँदा उच्च सरकारी वकील कार्यालयका सहन्यायाधिवक्ताले मुद्दा व्यवस्थापन विभागको नायब महान्यायाधिवक्तालाई र नायब महान्यायाधिवक्ताले महान्यायाधिवक्तालाई जानकारी गराई सो विषयमा हुने छलफल र निर्णयबाट आफू अलग रहनुपर्दछ ।
- ४.१९ हरेक काम कारवाहीमा सार्वजनिक उद्देश्यलाई महत्व दिने तथा निजी स्वार्थ र सार्वजनिक स्वार्थका बीच द्वन्द्व उत्पन्न हुने स्थिति भएमा सार्वजनिक स्वार्थका पक्षमा उभिनुपर्दछ ।
- ४.२० कसैलाई पनि जानीजानी गैरकानूनी कार्यका लागि प्रोत्साहन गर्न गराउन हुँदैन ।
- ४.२१ कार्यसम्पादनको क्रममा कुनै पनि व्यक्तिलाई कुनै प्रकारको यातना दिन र त्यस्तो यातनाजन्य कार्यलाई प्रोत्साहन दिनुहुँदैन ।
- ४.२२ विशेष प्रकृतिका मुद्दामा कानून बमोजिम पक्षको परिचयात्मक विवरण गोप्य राख्न लगाउनुका साथै कानूनी अख्तियारी बेगर आफूलाई जानकारी हुन आएको पक्षको वास्तविक परिचयात्मक विवरण प्रकाशमा ल्याउनुहुँदैन ।

४.२३ तोकिएको स्थानमा बाहेक कार्यालय परिसरभित्र चुरोट वा सुर्तिजन्य पदार्थको सेवन गर्नु हुँदैन ।

५. स्वतन्त्रता सम्बन्धी आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीहरूले देहाय बमोजिम स्वतन्त्रता सम्बन्धी आचरण पालन गर्नु पर्नेछ:

५.१ अभियोजनात्मक कार्य तथा अन्य कार्य गर्दा तथ्यको निरूपण र कानूनको प्रयोग सही र स्वतन्त्र रूपमा गर्नु पर्दछ । कर्तव्यको पालना गर्दा कसैप्रति झुकाव, मोलाहिजा वा बदिनयत नराखी, आन्तरिक वा बाह्य, प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष प्रभाव, दवाव, भनसुन, डर, धम्की वा आग्रहबाट प्रेरित वा प्रभावित नभई अविचलित रूपमा उचित समयमा स्वतन्त्रतापूर्वक गर्नुपर्दछ ।

५.२ सामाजिक सम्बन्ध कायम गर्दा आफ्नो कार्यसम्पादनमा प्रभाव नपरोस् भन्ने कुरामा ध्यान दिनु पर्दछ । सामाजिक सम्बन्धको कारणले सरकारी वकीलको कार्यसम्पादनमा पर्न सक्ने प्रभाव र विशेष गरेर आफूले गर्नुपर्ने कार्यसँग सम्बन्धित व्यक्तिहरूबाट पर्न सक्ने प्रभावबाट स्वतन्त्र रहनु पर्दछ ।

५.३ सरकारी वकील कार्यालयको लागि आवश्यक भै पूर्व अख्तियारी वा विभागीय सहमति प्राप्त भएको अवस्थामा बाहेक राष्ट्रिय वा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थासंगको कुनै पनि प्रकारको सहयोग आदानप्रदान गर्न, सहकार्य गर्न वा निमन्त्रणा स्वीकार गर्नु हुँदैन ।

५.४ कार्यसम्पादनको सिलसिलामा प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने विषय तथा आवश्यक हदसम्म अभियोजनात्मक र व्यावसायिक गोपनीयता कायम राख्नुपर्दछ ।

५.५ सरकारी वकीलको व्यावसायिक, संस्थागत एवं कार्यगत स्वतन्त्रता कायम राख्न र अभिवृद्धि गर्न हरसम्भव प्रयास गर्नु पर्दछ । प्राप्त भएको व्यावसायिक स्वतन्त्रता र उन्मुक्तिको दुरुपयोग गर्नु हुँदैन ।

५.६ व्यावसायिक स्वतन्त्रताको लागि जनआस्था तथा जनविश्वासको अभिवृद्धि गर्न सरकारी वकीलले उच्चस्तरको न्यायिक आचरण प्रदर्शन र प्रबर्द्धन गर्नुपर्दछ ।

५.७ मुद्दाका पक्ष वा विपक्ष वा अन्य कसैलाई डर त्रासमा पार्ने, धाक धम्की दिने वा लोभलालचमा पार्ने कार्य गर्नु हुँदैन ।

५.८ कार्यसम्पादनको सिलसिलामा कुनै कार्य गर्न वा नगर्न अन्य सरकारी वकील वा कर्मचारीलाई हस्तक्षेप गर्न, अनुचित प्रभाव वा दवाव दिन हुँदैन ।

तर, कानून बमोजिम अख्तियारवालाले आवश्यक निर्देशन र सुझाव दिन बाधा पर्ने छैन ।

६. समानता र निष्पक्षता सम्बन्धी आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीहरूले देहाय बमोजिम निष्पक्षता सम्बन्धी आचरण पालन गर्नु पर्नेछ:

६.१ पदीय कर्तव्यको पालना गर्दा कसै प्रति धर्म, वर्ण, लिङ्ग, जात, जाती, उत्पत्ति, भाषा, वैचारिक आस्था वा अन्य यस्तै कुनै पनि कुराका आधारमा भेदभाव गर्नु हुँदैन ।

६.२ कर्तव्य पालना गर्दा आफूलाई न्याय र कानूनको पहेरेदारका रूपमा स्थापित गरी कुनै पनि लोभ लालच, मोलाहिजा, पक्षपात वा प्रलोभनबाट मुक्त रही निष्पक्षताका साथ कार्यसम्पादन गर्नु पर्दछ ।

६.३ सदैव राजनीतिक रूपमा तटस्थ भई आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ । कुनै पनि राजनीतिक दलको सदस्यता प्राप्त गर्न वा राजनीतिक दलको पक्ष वा विपक्षमा अभिमत प्रकट गर्नु हुँदैन ।

६.४ व्यक्तिगत वा क्षेत्रगत स्वार्थ वा सार्वजनिक वा प्रेस जगतको दवावबाट प्रभावित हुनु हुँदैन ।

६.५ बढिनयतपूर्वक तथ्य वा प्रमाणलाई बङ्ग्याउन, लुकाउन, अदालतमा प्रस्तुत गर्न, कायम नरहेको नजिर पेश गर्न वा मुद्दामा लागू नहुने, खारेज वा संशोधन भएको कानूनको जिकिर लिन हुँदैन ।

६.६ गैरकानूनी रूपमा काम गर्ने उपर उचित कारवाही गराउन सदैव क्रियाशील हुनुपर्दछ ।

६.७ समाज, पीडित एवं अभियुक्तलाई निष्पक्ष रूपमा न्याय प्राप्त होस् भन्ने ध्येय राखी कार्य सम्पादन गर्नु पर्दछ र सदैव सत्यको खोजी गर्ने एवं सत्यता प्राप्त गराउने कार्यमा अदालतलाई मद्दत गर्नु पर्दछ । स्वच्छ सुनुवाइको प्रत्याभूतिका लागि प्रयत्नशील हुनु पर्दछ ।

६.८ आफूले गर्ने कार्यमा असर पर्ने गरी वा स्वच्छतामा नै स्पष्टतः आँच आउने गरी जानाजान कुनै प्रकारको टीकाटिप्पणी गर्न वा स्वच्छ सुनुवाइमा असर पर्ने गरी सार्वजनिक वा अन्य रूपमा कुनै अभिव्यक्ति दिनु हुँदैन ।

६.९ कुनै पनि व्यक्ति उपर जातजाति, वर्ण, लिङ्ग, धर्म, फरक क्षमता, उमेर, वैवाहिक स्थिति, राष्ट्रियता, सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था वा अन्य त्यस्तै कुनै आधारमा असमान व्यवहार नगरी निष्पक्षता कायम गर्नु पर्दछ । महिला, बालबालिका, पीडित एवं निजका परिवारसँग सम्बन्धित विषयमा गम्भीर, सजग र संवेदनशील भई कार्य गर्नु पर्दछ ।

- ६.१० आफ्नो कर्तव्यपालनको सिलसिलामा कुनै कार्य वा व्यवहार गर्दा सम्बद्ध सबै पक्ष वा व्यक्तिप्रति यथोचित विचार पुऱ्याउनु पर्दछ ।
- ६.११ कुनै पनि व्यक्ति वा समूह, मुद्दाका पक्ष, साक्षी, कानून व्यवसायी, अदालतका कर्मचारी तथा न्यायाधीशप्रति कर्तव्यपालनसँग सरोकार नरहेका कुनै अप्रासंगिक कुरा बोलेर, लेखेर, आचरणद्वारा वा अन्य कुनै तरिकाबाट कुनै प्रकारको पक्षपात वा पूर्वाग्रह वा भेदभावपूर्ण व्यवहार गर्नु हुँदैन ।
- ६.१२ विभिन्न जात, जाति, धर्म, वर्ग, क्षेत्र र सम्प्रदायका मानिसहरू बीच वैमनस्यता उत्पन्न गराउने वा सामाजिक सद्भाव खलबलिने वा उनीहरूको आत्मसम्मानमा चोट पुऱ्याउने कुनै काम गर्नु हुँदैन ।
- ६.१३ आफूले सम्पादन गर्ने कार्यमा असर पर्ने गरी वा अनुसन्धान, अभियोजन वा न्यायिक प्रक्रियामा अपनाउनु पर्ने स्वच्छतामा आँच आउने गरी कुनै पनि विषयमा सार्वजनिक आलोचना वा टिप्पणी वा अन्य कुनै अभिव्यक्ति दिनु हुँदैन ।
- ६.१४ आफू वा आफू निकट व्यक्तिसँग सम्बन्धित कुनै काम गराउन वा नगराउन अन्य कुनै निकायका पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा दवाव दिन वा अनुचित प्रभाव पार्न वा प्रभाव पार्न लगाउनु हुँदैन ।
- ६.१५ सेवाबाट अवकास भएको एक वर्षसम्म आफू सेवामा रहँदा सम्बन्ध/सरोकार रहेका व्यक्ति कम्पनी, संस्था वा कुनै फर्मका मुद्दामा कानून व्यावसाय सम्बन्धी कार्य गर्नु हुँदैन ।

७. सहयोगात्मक आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीहरूले देहाय बमोजिम सहयोगात्मक आचरण पालन गर्नु पर्नेछ:

- ७.१ आफ्नो पदीय कर्तव्य निर्वाहको क्रममा निष्पक्षता र प्रभावकारिताका लागि प्रहरी, अदालत, कानून व्यवसायी तथा सरकारी एवं सार्वजनिक संस्थालाई सहयोग गर्नुपर्दछ ।
- ७.२ आफ्नो व्यवहार सदैव लैङ्गिकमैत्री एवम् पीडितमैत्री हुनु पर्दछ र कमजोर वर्गप्रति विशेष संवेदनशील रहनु पर्दछ । अपराध पीडितलाई आवश्यक सहयोग गर्न क्रियाशील हुनु पर्दछ ।
- ७.३ कार्य सम्पादनका क्रममा सरोकारवालाहरूसँग उचित समन्वय गर्नु पर्दछ ।

८. अनुशासन र सदाचार सम्बन्धी आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीले देहाय बमोजिम सदाचार सम्बन्धी आचरण पालन गर्नु पर्नेछ:

- ८.१ सरकारी वकील तथा कर्मचारीका हरेक क्रियाकलाप ईमानदारिता, सदाचारिता र सद्चरित्रपूर्ण हुनु पर्दछ । सदाचार विपरीतका कार्य गर्नबाट अलग रहनु पर्दछ ।
- ८.२ आफ्नो कार्यसम्पादनका क्रममा बहस पैरबी गर्ने कानून व्यवसायीहरू र अन्य सरोकारवाला व्यक्तिसँगको व्यक्तिगत सम्बन्ध र सम्पर्कको कारणबाट पक्षपात वा मोलाहिजा गरिएको आशंका हुने स्थितिबाट अलग रहनु पर्दछ ।
- ८.३ आफ्नो परिवारका कुनै सदस्यले कानून व्यवसायीको रूपमा प्रतिनिधित्व गरेको वा अन्य कुनै किसिमले संलग्न रहेको मुद्दा सम्बन्धी कुनै काममा सहभागी हुनु हुँदैन ।
- ८.४ आफूले प्रयोग गरि आएको आवासमा कसैलाई कानून व्यवसाय सञ्चालन गर्न वा विवादका पक्षहरूसँग भेटघाट गर्न दिनु हुँदैन ।
- ८.५ सरकारी वकील तथा कर्मचारीले पदीय मर्यादा अनुकूल हुने गरी विचार तथा अभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता प्रयोग गर्न सक्नेछ । प्रचलित कानूनको अधीनमा रही व्यावसायिकता प्रदान गर्ने कुनै संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।
- ८.६ आफ्नो परिवार, नातेदार वा अन्य सामाजिक सम्बन्धका व्यक्तिहरूबाट आफूले सम्पादन गर्ने कार्य वा निर्णयमा अनुचित प्रभाव पर्न दिनु हुँदैन ।
- ८.७ आफ्नो वा आफ्नो परिवारका सदस्यको वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्तिका लागि आफ्नो पदीय हैसियतको उपयोग गर्न वा गर्न दिनु हुँदैन ।
- ८.८ होटल, रेष्टुराँ तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा अमर्यादित व्यवहार गर्नु हुँदैन ।
- ८.९ विवाह, व्रतबन्ध, पूजाआजा जस्ता सामाजिक कार्यहरू गर्दा भड्किलो तरिकाले खर्च गर्नु हुँदैन ।
- ८.१० कानून बमोजिम सार्वजनिक निकाय वा संस्थालाई आफू वा आफ्नो परिवारले फछ्छौट गर्नुपर्ने वा बुझाउनुपर्ने रकम वा महसूल समय मै बुझाउनु पर्दछ ।
- ८.११ सदैव पेशागत निष्ठाका साथ कार्यसम्पादन गर्नु पर्दछ ।
- ८.१२ मुद्दाका पक्षहरूले आयोजना गरेको निजी भोज भतेरमा जानु हुँदैन ।
- ८.१३ इजलासमा उपस्थित हुँदा तथा कार्यालयमा रहँदा निर्धारित पोशाक, प्रतिक चिन्ह (लोगो) र कार्यालयबाट उपलब्ध गराइएको परिचयपत्र अनिवार्य रूपमा लगाउनु पर्दछ ।

८.१४ कार्यालयका सवारी साधन वा अन्य यन्त्र, उपकरणहरू विवेकपूर्ण र मितव्ययी रूपमा उपयोग गर्नु पर्दछ ।

९. क्षमता विकास सम्बन्धी आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीहरूले देहाय बमोजिम क्षमता विकास सम्बन्धी आचरण पालन गर्नु पर्नेछ:

९.१ सदैव अध्ययनशील रही आफ्नो व्यावसायिक व्यक्तित्व विकास गर्न प्रयत्नशील रहनु पर्दछ ।

९.२ संविधान, कानून र न्यायका मान्य सिद्धान्त अनुरूप न्याय र कानूनका क्षेत्रमा विकसित नवीनतम् अवधारणासँग परिचित र अद्यावधिक रही त्यसको परिपालना गर्न प्रयत्नशील रहनु पर्दछ ।

१०. सूचनाको गोपनीयता र सूचना प्रविधि सम्बन्धी आचरण: सरकारी वकील तथा कर्मचारीहरूले देहाय बमोजिम सूचनाको गोपनीयता र सूचना प्रविधिको प्रयोग सम्बन्धी आचरणको पालना गर्नु पर्दछ:

१०.१ कानून बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने विषय प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट प्रकाश वा प्रकट गर्न वा आफू वा अरू कसैको फाइदाको लागि प्रयोग गर्नु/गराउनु हुदैन ।

तर, कार्यालयको काममा बाधा नपुग्ने गरी सूचनाको हक सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम माग भएको सूचना सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउन बाधा पर्ने छैन ।

१०.२ अख्तियार प्राप्त अधिकारी बाहेक अन्य कसैले कार्यालयको काम कारवाही वा सो सँग सम्बन्धित कुनै पनि सूचना सञ्चार माध्यमबाट सम्प्रेषण गर्नु हुदैन ।

१०.३ अख्तियार प्राप्त अधिकारी (प्रवक्ता वा सूचना अधिकारी) ले पनि प्रकरण १०.२ बमोजिम सूचना सम्प्रेषण गर्दा संस्थागत आधारमा गर्नुपर्दछ ।

१०.४ आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा जानकारीमा आएको कुनै सूचनाको प्रयोग जुन प्रयोजनको लागि सृजना वा प्राप्त भएको हो, सो बाहेक अन्य प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्नु हुदैन ।

१०.५ कार्यालयले गरेको निर्णय वा काम कारवाहीका सम्बन्धमा कार्यालयको मर्यादा वा प्रतिष्ठामा आँच आउने वा अरू कसैको व्यक्तिगत चरित्र वा प्रतिष्ठामा आघात पुग्ने गरी कुनै कुरा/चित्र सञ्चार माध्यम वा सामाजिक सञ्जालमा राख्न, दिन, छपाउन, टिप्पणी वा व्यक्त गर्नु हुदैन ।

तर, कार्यालय वा व्यवसायको मर्यादा बढाउने गरी कार्यालयवाट सार्वजनिक भैसकेको कुनै सूचना वा सन्देश सञ्चार माध्यम वा सामाजिक सञ्चालनवाट सम्प्रेषण गर्न बाधा पर्ने छैन ।

१०.६ कार्यालयवाट निर्माण गरी प्रचलनमा ल्याइएका सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित सफ्टवेयरको प्रभावकारी प्रयोग/उपयोगको लागि अग्रसर भई सोका लागि अरूलाई समेत उत्प्रेरित गर्नु पर्दछ ।

परिच्छेद-तीन

विविध

११. आचारसंहिताको व्याख्या:

- ११.१ यस आचारसंहिताको कार्यान्वयन गर्दा कुनै द्विविधा वा विवाद उत्पन्न भएमा महान्यायाधिवक्ताले गरेको व्याख्या अन्तिम हुनेछ ।
- ११.२ यस आचारसंहिता महान्यायाधिवक्तावाट आवश्यकता अनुसार संशोधन र परिमार्जन हुन सक्नेछ ।
- ११.३ यस आचार संहितामा उल्लेख भएका कुरामा यसै बमोजिम र अन्य कुराका हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ, तर यस आचार संहिताको व्यवस्था प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा प्रचलित कानूनकै व्यवस्था लागू हुनेछ ।

१२. अनुगमन र कारवाही सम्बन्धी व्यवस्था:

- १२.१ यस आचारसंहिताको पालना भए नभएको सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिमको सुपरिवेक्षकवाट नियमित अनुगमन हुनेछ ।
- १२.२ सुपरिवेक्षकवाट भएको अनुगमन सम्बन्धी प्रतिवेदन महान्यायाधिवक्ता समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- १२.३ आचारसंहिताको उल्लंघन गरेकोले कारवाही गरी पाउँ भनी सरकारी वकील तथा कर्मचारी उपर महान्यायाधिवक्ता समक्ष उजुरी गर्न सकिने छ । त्यस्तो उजुरी परेमा सात दिन भित्र छानविन प्रारम्भ गरी यथाशिघ्र टुङ्गो लगाइनेछ ।

१२.४ प्रकरण १२.२ बमोजिम प्रतिवेदन प्राप्त भएमा वा १२.३ बमोजिम छानबिनबाट आचार संहिता पालना नभएको देखिएमा पालना नगर्ने सरकारी वकील वा कर्मचारीलाई उल्लंघनको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरी सोको अभिलेख राखिनेछ ।

१३. खारेजी र बचाउ: सरकारी वकीलहरूको आचारसंहिता, २०७३ खारेज गरिएको छ । सो आचारसंहिता बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै आचारसंहिता बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

Office of the Attorney General, Nepal